

Uppföljning av nämndernas behandling av barns personuppgifter enligt Europeiska Dataskyddsförordningen (GDPR)

Fastställt av Regionstyrelsen och nämnderna

Framtagen av Regionens dataskyddsombud

Datum 20260504

Gäller: Regionstyrelsen

Hälso och sjukvårdsnämnden

Socialnämnden

Barn och ungdomsnämnden

Gymnasie och vuxennämnden

Byggnadsnämnden

Tekniska nämnden

Patientnämnden

Överförmyndarnämnden

Valnämnden

Ärendenr

Version 0.5

Regionstyrelsen och nämnderna
Region Gotland

1. Inledning

Dataskyddsombudet (DSO) för Region Gotland genomför under 2025/2026 tillsynsaktivitet nr 2, som avser behandling av personuppgifter som rör barn. Granskningen fokuserar på om Region Gotlands nämnder och förvaltningar uppfyller de särskilda krav som dataskyddsförordningen (GDPR) ställer när den registrerade är ett barn.

Barn anses vara en särskilt sårbar grupp vars personuppgifter förtjänar ett starkt skydd. Skäl 38 i GDPR-ingressen konstaterar uttryckligen att barn förtjänar ett specifikt skydd beträffande sina personuppgifter, eftersom de kan vara mindre medvetna om de berörda riskerna, konsekvenserna och skyddsåtgärderna. Barnkonventionen, som sedan 2020 är svensk lag (SFS 2018:1197), förstärker detta perspektiv: barnets bästa ska alltid beaktas vid alla åtgärder som rör barn.

Tillsynsaktiviteten baseras på svar från de granskade enheterna på sex tillsynsfrågor:

- Fråga 1 – Vilka rättsliga grunder används för behandling av barns personuppgifter?

- Fråga 2 – Förekommer inhämtande av samtycke för behandling av barns personuppgifter?
- Fråga 3 – Förekommer automatiserat beslutsfattande som rör barn?
- Fråga 4 – Hur hanteras begäran om registerutdrag (art. 15) från eller avseende barn?
- Fråga 5 – Hur hanteras förfrågningar från vårdnadshavare om tillgång till barns uppgifter?
- Fråga 6 – Vilka särskilda säkerhetsåtgärder vidtas för barns personuppgifter?

Rapporten täcker: RSF/RS, TKF/TN, HSF/HSN, SBF/MBN, BUN/GVN, SOF/SON, ÖFN och PAN.

2. Rättslig ram

2.1 GDPR och barns personuppgifter

Artikel 6 – Rättslig grund

All behandling kräver en rättslig grund. För offentlig verksamhet är rättslig förpliktelse (art. 6.1 c) och myndighetsutövning/allmänt intresse (art. 6.1 e) de primära grunderna. Avtal (art. 6.1 b) kan tillämpas men förutsätter att den registrerade har rättslig kapacitet att ingå avtal. Barn under 18 år har i Sverige begränsad avtalskompetens; avtal som ett barn under 18 år ingår utan förmyndares samtycke är ogiltigt enligt föräldrabalken (9 kap. 1–7 §§). Avtal är därmed ett problematiskt val av rättslig grund för behandling av yngre barns personuppgifter.

Artikel 8 – Barns samtycke vid informationssamhällets tjänster

Samtycke som grund för behandling vid informationssamhällets tjänster kräver att barnet är minst 13 år (i Sverige, enligt lagen 2018:218). För barn under 13 år krävs vårdnadshavares godkännande. Utanför informationssamhällets tjänster saknar GDPR en enhetlig åldersgräns för barns samtycke, men praxis och IMY:s vägledning pekar mot att barn under ca 13–15 år generellt inte kan lämna rättsligt bindande samtycke. Offentliga verksamheter bör undvika samtycke som rättslig grund eftersom frivilligheten kan ifrågasättas i relation till en myndighet, och samtycke kan återkallas när som helst.

Artikel 9 – Känsliga personuppgifter

Uppgifter om hälsa, funktionsnedsättning och liknande kategorier är känsliga personuppgifter som kräver stöd i artikel 9.2 utöver en artikel 6-grund, och dessutom normalt en konsekvensbedömning (DPIA) och förstärkta säkerhetsåtgärder.

Artikel 15 – Rätten till tillgång

Den registrerade – inklusive barn – har rätt att begära ett registerutdrag. För yngre barn är det i praktiken ofta vårdnadshavaren som utövar rättigheten för barnets räkning. I takt med att barnet mognar uppstår en gradvis förskjutning: ett äldre barn kan ha rätt att ensamt begära ett utdrag utan att vårdnadshavaren informeras, exempelvis om uppgifterna rör känsliga förhållanden. Rutiner måste balansera vårdnadshavares tillsyns rätt mot barnets rätt till integritet.

Artikel 22 – Automatiserat beslutsfattande

Beslut som enbart grundas på automatiserad behandling och som har rättsliga eller på liknande sätt betydande effekter för den registrerade är som utgångspunkt förbjudna. Förbudet är av extra vikt när den registrerade är ett barn. Mänsklig kontroll och transparens krävs. Observera att system som föreslår åtgärder men där det finns mänsklig kontroll och ett läkarbeslut inte nödvändigtvis utgör automatiserat beslutsfattande i lagens mening – men gränsdragningen kräver en medveten bedömning.

Artiklarna 32 och 35 – Säkerhet och DPIA

Lämpliga tekniska och organisatoriska säkerhetsåtgärder ska vidtas med hänsyn till risk. Behandling av barns personuppgifter, och i synnerhet känsliga uppgifter om utsatta barn, medför typiskt sett förhöjd risk som motiverar skärpta åtgärder. IMY:s riktlinjer anger att behandling av utsatta grupperns uppgifter (däribland barn) regelmässigt kräver DPIA.

2.2 Barnkonventionen och barnets bästa

Barnkonventionen (SFS 2018:1197), artikel 3: barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn. Artikel 16 skyddar barnet mot godtyckliga ingrepp i dess privatliv. Dessa principer integreras i den personuppgiftsansvariges avvägningar vid planering och genomförande av behandlingar.

2.3 Nationell reglering av relevans

- Offentlighets- och sekretesslagen (OSL, 2009:400): Styr utlämnande och sekretess, bl.a. OSL 22 kap. och OSL 32 kap. 4 §.
- Patientdatalagen (2008:355) och Patientlagen (2014:821): Reglerar hälso- och sjukvårdens hantering av patientuppgifter, journalföring och journaltillgång via 1177.
- Socialtjänstlagen (SoL, 2001:453) och lag (1990:52) om vård av unga (LVU): Reglerar socialtjänstens behandling av uppgifter om barn och familjer.
- Skollagen (2010:800) och läroplanerna: Reglerar hanteringen av elevuppgifter och kommunikation med vårdnadshavare.
- Föräldrabalken (FB): Reglerar barns rättshandlingsförmåga och vårdnadshavares behörighet att företräda barn.
- Lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till GDPR: Specificerar bl.a. åldersgränsen 13 år för barns samtycke vid informationssamhällets tjänster.

3. Granskningsresultat per enhet

3.1 Hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN)

Hälso- och sjukvårdsnämnden (HSF) lyder under Hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN) och bedriver en av regionens mest barn- och ungdomsintensiva verksamheter: barnhälsovård (BVC), ungdomsmottagning, barnmottagning, psykiatri, syncentralen, vårdcentraler och 1177. Behandlingarna involverar regelmässigt känsliga uppgifter om barns hälsa.

Fråga 1 – Rättsliga grunder

Merparten av klassningarna grundar sig på rättslig förpliktelse eller allmänt intresse/myndighetsutövning, i enlighet med patientdatalagen och övrig hälso- och sjukvårdslagstiftning. HSF uppger att ingen särskild bedömning gjorts av den rättsliga grunden specifikt för barn – samma grund tillämpas oavsett om patienten är vuxen eller minderårig. Detta är i de flesta fall rimligt eftersom den underliggande lagstiftningen (patientdatalagen, hälso- och sjukvårdslagen) gäller oavsett patientens ålder. Det är ändå viktigt att den ansvariga verksamheten är medveten om att barnets rättsliga situation kan påverka hur befogenheter fördelas mellan patient och vårdnadshavare, vilket i sin tur påverkar praktiken kring utlämnande och samtycke.

Fråga 2 – Samtycke

HSF:s hantering av samtycke är genomtänkt och nyanserad, med mognadsbedömning som styrande princip:

- Patientsamtycke dokumenteras i TakeCare under patientsamtycke oavsett om patienten är vuxen eller barn.
- Samtycke till sammanhållen journalföring (SJF) inhämtas och hanteras separat, med beaktande av barnets mognad.
- Riktmärket för att ett barn ska anses kunna lämna eget samtycke är ca 12–13 år, baserat på mognadsbedömning i det enskilda fallet.
- Barnhälsovården (BVC) träffar barn upp till ca 6 år, och samtycke inhämtas alltid från vårdnadshavare i dessa fall – ett korrekt och välgrundat förhållningssätt.
- Syncentralen inhämtar samtycke från barnet vid insatser eller om barnet inte önskar åtgärd som vårdnadshavare önskar – ett tydligt exempel på att barnets rätt till självbestämmande respekteras.
- Vårdcentralen (via TeleQ) frågar äldre barn om det är okej att prata med föräldrarna – ett gott exempel på åldersanpassat och integritetsskyddande förfarande.
- 1177 på telefon dokumenterar samtycke från det att barnen är 13 år – i linje med den nationella åldersgränsen för informationssamhällets tjänster.
-

Sammantaget visar HSF ett moget och differentierat förhållningssätt till barns samtycke. Det finns dock fortfarande ett behov av enhetliga skriftliga riktlinjer som säkerställer att samma standard tillämpas i alla verksamheter.

Fråga 3 – Automatiserat beslutsfattande

Verksamheterna uppger att inget automatiserat beslutsfattande förekommer. Däremot används systemet **ALMA** vid vårdcentralerna. ALMA är ett kliniskt beslutsstödssystem som läser information från patientjournalen utifrån påslagna algoritmer och föreslår åtgärder som läkaren bedömer är nödvändiga att känna till om sin patient.

ALMA utgör inte automatiserat beslutsfattande i art. 22:s mening om det finns en läkare som tar det slutliga kliniska beslutet med stöd av informationen. Det är dock viktigt att detta förhållande är dokumenterat och att ansvarsfördelningen mellan systemets förslag och läkarens beslut är tydlig. Eftersom ALMA används vid alla patientkontakter, inklusive barns, bör det säkerställas att:

- Det finns dokumenterat stöd för att ALMA inte fattar några bindande beslut.
- Algoritmerna och urvalet av information är kliniskt motiverade och granskade.

- Informationen om ALMA:s roll kommuniceras med patienter och/eller vårdnadshavare på ett åldersneutralt och transparent sätt.

Fråga 4 – Artikel 15-utdrag

HSF har under de senaste åren enbart fått begäran om artikel 15-utdrag från vuxna personer. Nuvarande process innebär att Samordnare integritetsskydd söker i nämndens tre huvudjournalssystem samt i diariet och skickar resultatet till personen via Säkert meddelande eller post.

Processen är under förändring: från hösten 2025 skickas begäran till objektsförvaltarna för sökning i systemen, vilket breddar sökningen och ger ett mer rättvisande svar samt skapar enhetlighet i hanteringen inom regionen.

Det saknas dock specifika riktlinjer för hantering av artikel 15-begäranden avseende barn, exempelvis:

- Hur verifieras att en vuxen som begär utdrag faktiskt är barnets vårdnadshavare (och inte t.ex. en förälder som förlorat vårdnaden)?
- Hur hanteras situationen när ett äldre barn (t.ex. 15–17 år) ensamt begär ett utdrag utan att vårdnadshavaren informeras?
- Hur hanteras situationen när barnet har en spärr i journalen för att skydda det mot en av eller båda vårdnadshavarna?

Fråga 5 – Förfrågningar från vårdnadshavare

HSF:s hantering av förfrågningar från vårdnadshavare om tillgång till barns uppgifter är välstrukturerad och beaktar barnets integritetsskydd:

- Bedömning görs gemensamt av Medicinskt ledningsansvarig läkare (MAL) och verksamhetschef/enhetschef, ibland chefläkare.
- Vårdnadshavare måste legitimera sig.
- Ibland tas kontakt med barnet, t.ex. när vårdnadshavare vill ha tillgång till barnets 'Alltid öppet'-vy på 1177 efter att barnet fyllt 12 år.
- Menprövningen utgår från etablerade rutiner: STY-16020 (Utlämning av allmän handling inkl. journalkopior) och STY-08333 (Utlämnande av journalkopior, psykiatri).
- Hänsyn tas till barnets mognad och om barnet riskerar att ta skada om uppgifterna lämnas ut till vårdnadshavaren.

Detta är ett föredömligt och välmotiverat förfarande som speglar avvägningen mellan vårdnadshavares insyn och äldre barns rätt till integritet.

Fråga 6 – Säkerhetsåtgärder

HSF vidtar ett antal barnspecifika säkerhetsåtgärder:

- Spärrmöjligheter i journalsystemet: Barn kan spärras mot vårdnadshavares direktåtkomst via 1177 om det finns risk för att uppgifterna skadar barnet.
- Särskilda säkerhetsåtgärder vid risk för hot eller våld mot barnet.
- Orosanmälan vid misstanke om att barn far illa, i enlighet med rutin STY-04204.
- Journalen säkras så att den inte kan läsas via direktåtkomst på 1177.se vid behov.

- I journalen särskiljs vad som är barnets egen uppfattning och vad som framförs av andra (ofta vårdnadshavare) – ett viktigt skydd för barnets autonomi och integritet.

HSF har genomgående mogna och väldokumenterade säkerhetsrutinerna, vilket är lämpligt givet verksamheternas karaktär och de känsliga uppgifter som hanteras.

Sammanfattande bedömning – HSN

HSF uppvisar ett genomtänkt och differentierat förhållningssätt till behandling av barns personuppgifter, med tydliga rutiner för mognadsbedömning vid samtycke, menprövning vid utlämnande och tekniska spärrmöjligheter. De primära förbättringsområdena är: att formalisera skriftliga riktlinjer för åldersdifferentierad samtyckesbedömning; att upprätta specifika rutiner för artikel 15-begäranden avseende barn; och att dokumentera ALMA:s roll och säkerställa att systemet inte utgör automatiserat beslutsfattande enligt art. 22.

3.2 Miljö- och byggnämnden (MBN) / Samhällsbyggnadsnämnden

Samhällsbyggnadsnämnden hanterar frågor om bygglov, miljö- och hälsoskydd, plan och mark. Nämnden behandlar generellt sett inte barns personuppgifter som en del av sin kärnverksamhet.

Fråga 1 – Rättsliga grunder

Nämnden behandlar i normalfallet inte barns personuppgifter. Undantag finns i tre situationer:

- Äldre bilder på barn kan förekomma i G:-katalogen (gemensam filserver). Rensning av katalogen har påbörjats och ska slutföras under 2025–2026. Det finns ett etablerat säkerhetstänk kring fotografering av barn.
- Barn kan vara fastighetsägare och förekommer då i fastighets- och avtalsrelaterade handlingar. Denna situation är sällsynt och vårdnadshavare är alltid inblandade. Rättslig grund är rättslig förpliktelse (plan- och bygglagen) och avtal.
- Praoelever tas emot via Region Gotlands centraliserade praoprocess. Personuppgifter som behandlas är namn, telefonnummer och e-postadress. Rättslig grund är samtycke (se fråga 2).

Att samtycke används för praoelevernas uppgifter är rimligt givet att prao är ett frivilligt inslag och att den behandling som sker (kommunikation under prao-perioden) är begränsad i omfattning och ändamål.

Fråga 2 – Samtycke

Det enda fall där samtycke förekommer är vid mottagande av praoelever via Region Gotlands systematiserade praohantering. Personuppgifterna som behandlas är namn, telefonnummer och e-postadress. Nämnden hänvisar till utbildnings- och arbetslivsnämnden (UAN) för mer information om hur prao organiseras och hur samtycket inhämtas.

DSO:s bedömning: Det är viktigt att säkerställa att samtycket inhämtas i enlighet med GDPR – dvs. att det är informerat, frivilligt, specifikt och, om prao-eleven är under 13 år,

baserat på vårdnadshavares godkännande. Ansvar för hur samtycket inhämtas bör klargöras: är det UAN eller den mottagande nämnden som bär ansvaret? Detta bör dokumenteras.

Fråga 3 – Automatiserat beslutsfattande

Inget automatiserat beslutsfattande, kartläggning, analys eller förutsägelse som innehåller barns personuppgifter förekommer. Korrekt och tydligt svar.

Fråga 4 – Artikel 15-utdrag

Barn kan begära registerutdrag enligt artikel 15 och det hanteras på samma sätt som när en vuxen person gör en begäran. Nämnden bedömer att detta är tillräckligt eftersom man inte behandlar känsliga eller integritetskänsliga uppgifter om barn.

DSO:s notering: Givet att MBN:s behandling av barns personuppgifter är mycket begränsad och inte involverar känsliga uppgifter, är det acceptabelt att hanteringen liknar vuxnas. Det bör ändå finnas en dokumenterad rutin för verifiering av vårdnadshavares befogenhet att begära utdrag för barns räkning.

Fråga 5 – Förfrågningar från vårdnadshavare

Nämnden hanterar vårdnadshavares begäran om registerutdrag för sina barn på samma sätt som när vårdnadshavaren begär utdrag på sig själv. Nämnden bedömer att man inte behandlar uppgifter om barn där vårdnadshavaren inte ska ha kännedom om behandlingen.

Det vidtas inga särskilda säkerhetsåtgärder för att skydda barnen i samband med sådana förfrågningar, vilket nämnden bedömer är proportionerligt givet den begränsade och icke-känsliga karaktären på de uppgifter som behandlas.

Fråga 6 – Säkerhetsåtgärder

Följande säkerhetsåtgärder rapporteras:

- Praoelever ges bara tillgång till de personuppgifter som behövs för kommunikation under prao-perioden (proportionerlig dataminimering).
- Bilder på barn tas endast i undantagsfall och skrivna avtal upprättas med vårdnadshavare (och eventuellt med barnet beroende på ålder) när barn förekommer på bild eller i film.
- Känsliga personuppgifter i ansökningar sekretessbeläggs och behandlas inte vidare.
- Rensning av G:-katalogen pågår för att eliminera äldre bilder på barn.

Sammantaget är MBN:s säkerhetsåtgärder proportionerliga mot bakgrund av den begränsade mängden behandling av barns personuppgifter.

Sammanfattande bedömning – MBN

Samhällsbyggnadsnämnden behandlar barns personuppgifter i mycket begränsad och icke-känslig utsträckning. Hanteringen bedöms i allt väsentligt vara korrekt och proportionerlig. Förbättringsområden är klargörande av ansvarsfördelningen för inhämtande av samtycke vid prao, dokumenterade rutiner för verifiering av vårdnadshavares befogenhet, och slutförd rensning av G:-katalogen.

3.3 Tekniknämnden (TN)

Tekniknämndens svar avser tre verksamhetsområden: parkeringsautomater (betalningsuppgifter för A-traktorförare, typiskt 15–17 år), färdtjänst och sjukresor (uppgifter med stöd i färdtjänstlagen), samt biljettsystem för kollektivtrafik (frivillig registrering för barn folkbokförda på Gotland).

Fråga 1 – Rättsliga grunder

Nämnden uppger avtal (art. 6.1 b) som primär rättslig grund för samtliga tre verksamhetsområden. Detta är problematiskt. Parkeringsautomater och kollektivtrafik är offentliga tjänster där allmänt intresse (art. 6.1 e) sannolikt är mer träffande. Färdtjänsten grundas i färdtjänstlagen, vilket pekar mot rättslig förpliktelse (art. 6.1 c). Sjukresor innehåller hälsodata om barn – känsliga personuppgifter som kräver en artikel 9.2-grund som inte redovisas.

Fråga 2 – Samtycke

Inget samtycke inhämtas från barn. Det är korrekt för de aktuella behandlingarna.

Fråga 3 – Automatiserat beslutsfattande

Automatiserat beslutsfattande, kartläggning eller analys förekommer inte.

Fråga 4 – Artikel 15-utdrag

Registerutdrag lämnas ut utan specificerad process för barn. Inga åldersspecifika riktlinjer finns.

Fråga 5 – Förfrågningar från vårdnadshavare

Förfrågningar från vårdnadshavare hanteras utan särskilda rutiner eller verifieringsprocesser.

Fråga 6 – Säkerhetsåtgärder

Inga särskilda säkerhetsåtgärder vidtas för barns personuppgifter utöver generella åtgärder. Ingen DPIA har genomförts trots förekomst av hälsouppgifter om barn i sjukreseärendena.

Sammanfattande bedömning – TN

TN hanterar barns personuppgifter i begränsad men konkret utsträckning. Väsentliga brister: felaktig rättslig grund (avtal) för behandlingar som borde grundas på rättslig förpliktelse eller allmänt intresse; saknad artikel 9.2-grund för hälsouppgifter; avsaknad av barnspecifika rutiner och DPIA.

3.4 Barn- och utbildningsnämnden Gymnasie- och vuxennämnden (BUN/GVN)

BUN ansvarar för förskola, grundskola, anpassad grundskola och kulturskola. GVN ansvarar för gymnasium, anpassat gymnasium, vuxenutbildning och folkhögskola. Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen (UAF) hanterar personuppgiftsfrågor för båda nämnderna.

Fråga 1 – Rättsliga grunder

Skollagsreglerad verksamhet grundar sig primärt på rättslig förpliktelse och allmänt intresse/myndighetsutövning. Avtal används specifikt för publicering av bilder, film och ljud om barn i fall där lagstöd saknas – t.ex. bilder på barn i förskolan publicerade digitalt för att vårdnadshavare ska följa barnets dag. Region Gotland har foto/film-avtal för BUN/GVN med tydliga ändamål per publiceringskanal. Ingen behandling med stöd av intresseavvägning förekommer.

Fråga 2 – Samtycke

GDPR-samtycke inhämtas inte för kärnverksamhetens behandlingar. Det förekommer ett s.k. sekretessamtycke (OSL-baserat) för att bryta sekretess mellan förvaltningar. Distinktionen mellan sekretessamtycke och GDPR-samtycke bör kommuniceras tydligare internt.

Fråga 3 – Automatiserat beslutsfattande

Inga uppgifter om automatiserat beslutsfattande rapporteras. Digitala läroverktyg bör dock kontinuerligt granskas i detta avseende.

Fråga 4 – Artikel 15-utdrag

Ingen specifik redovisning av hur artikel 15-begäranden avseende barn hanteras. Det behövs åldersdifferentierade rutiner som beaktar såväl yngre barns behov av representation via vårdnadshavare som äldre elevers rätt till integritet.

Fråga 5 – Förfrågningar från vårdnadshavare

Foto/film-avtalet reglerar tydligt hur vårdnadshavares godkännande inhämtas. Dokumenterade rutiner för hur generella förfrågningar om tillgång till barnets uppgifter hanteras saknas – inklusive situationer med oeniga vårdnadshavare eller gränsdragningen när äldre elevers integritet väger tungt (t.ex. uppgifter i elevhälsan).

Fråga 6 – Säkerhetsåtgärder

Informationsklassning utförs systematiskt. Det är oklart om DPIA genomförs för behandlingar av känsliga elevuppgifter i elevhälsan (psykologbedömningar, uppgifter om funktionsnedsättning m.m.) som utgör känsliga personuppgifter enligt art. 9.

Sammanfattande bedömning – BUN/GVN

BUN/GVN har en välstrukturerad hantering av foto/film-behandlingar. Förbättringsområden: åldersdifferentierade rutiner för artikel 15-utdrag, dokumenterade processer för hantering av vårdnadshavares förfrågningar, och säkerställande av DPIA för känsliga elevuppgifter.

3.5 Socialnämnden (SON)

Socialnämnden hanterar personuppgifter om barn i en rad sammanhang: barn- och familjeomsorg, LVU-ärenden, familjehemsplaceringar, adoption och socialt råd och stöd. Dessa behandlingar involverar regelmässigt känsliga personuppgifter om barn, vilket gör dem till de mest riskfyllda av de granskade enheterna.

Fråga 1 – Rättsliga grunder

Socialtjänstens kärnverksamhet grundas primärt på rättslig förpliktelse och myndighetsutövning (SoL, LVU). Dock framgår från tillsynsaktivitet avseende rättslig grund att 12 av 54 klassningar angett samtycke som rättslig grund och 6 angett avtal, vilket kan vara problematiskt om behandlingen avser barn.

Fråga 2 – Samtycke

Samtycke som rättslig grund i socialtjänstären som involverar barn är i de flesta fall olämpligt. I ärenden med barn- och familjeomsorg kan maktasymmetrin och beroendeförhållandet till socialtjänsten göra att samtyckets frivillighet inte kan garanteras. Grunden används inte längre?

Fråga 3 – Automatiserat beslutsfattande

Inget automatiserat beslutsfattande rapporteras. Tengai AI-assistent (rekrytering) och Wellbee/Picture my life (kognitivt stöd) bör granskas med avseende på om de kan beröra barn.

Fråga 4 – Artikel 15-utdrag

Socialtjänstens ärenden präglas av stark sekretess (OSL 26 kap.) och komplexa ställföreträdarrelationer (t.ex. god man i LVU-ärenden). Rutiner för artikel 15-begäranden avseende barn behöver spegla dessa förhållanden.

Fråga 5 – Förfrågningar från vårdnadshavare

I socialtjänstären kan relationen mellan barnet och vårdnadshavaren vara komplicerad – det är ofta just den relationen som är grunden för ärendet. Tydliga riktlinjer för hur vårdnadshavares tillgång balanseras mot barnets integritet och skyddsbehov är nödvändiga.

Fråga 6 – Säkerhetsåtgärder

Behandlingar i socialtjänsten med känsliga uppgifter om barn kräver DPIA. Det är oklart om sådana DPIA genomförs systematiskt.

Sammanfattande bedömning – SON

Socialnämnden hanterar tillsammans med HSN de mest integritetskänsliga behandlingarna av barns personuppgifter i regionen. Prioriterade åtgärder är att se över de rättsliga grunderna och i det fall det saknas genomföra DPIA för behandlingar med känsliga barnuppgifter, samt se över riktlinjer för artikel 15 och vårdnadshavarkontakt anpassade till socialtjänstens komplexa rättsliga miljö.

3.6 Överförmyndarnämnden (ÖFN)

Behandling av uppgifter som rör barn, rättsliga grunder, skydd och fullgörande av skyldigheter mot dem.

1. Nämnden behandlar inga personuppgifter om barn med annan grund än rättslig förpliktelse inom ramen för myndighetsutövning.
2. Inget inhämtande av samtycke för behandling av personuppgifter förekommer.
3. Inget automatiserat beslutsfattande förekommer.

4. Hanteringen av begäran om registerutdrag enligt artikel 15 från ett barn har inte prövats av nämnden i skarpt läge så ingen sådan begäran inkommit. Nämnden har heller inte tagit höjd för eventualiteten i rutinen för hanterandet av en sådan begäran.
5. Samtliga begäran om uppgifter som rör andra personer än den sökande prövas först gentemot OSL 22 kap.

Inga särskilda säkerhetsåtgärder vidtas vid behandlingen av barns personuppgifter vidtas. Nästan alla personuppgifter som behandlas av nämnden skyddas av stark sekretess (OSL 32 kap 4 §) och behandlas i enlighet därmed

Sammanfattande bedömning – ÖFN

ÖFN hanterar mycket integritetskänsliga behandlingar av barns personuppgifter. I och med den sekretessprövning som redan sker bedöms risken för behandlingen som låg, men det bör finnas dokumenterade rutiner för hur uppgiftslämning till barn och vårdnadshavare ska hanteras.

3.7 Patientnämnden (PAN)

Behandling av personuppgifter som rör barn, rättsliga grunder, skydd och fullgörande av skyldigheter mot dem.

1. Det förekommer ingen behandling med stöd av annan grund än rättslig förpliktelse eller allmänt intresse
2. Information om personuppgiftsbehandlingen förmedlas via vårdnadshavare. Samtycke inhämtas inte från barn gällande personuppgiftsbehandlingen, utan från vårdnadshavare. Avseende klagomålshantering gällande barn, kan mognadsbedömning göras. Om lämpligt ska barn erbjudas egen kontakt när vårdnadshavare inkommer, för avstämning kring aktuellt klagomål och hur barnet ställer sig till det/samtycke. Om vårdnadshavare meddelar att barnet inte vill, accepteras detta.
3. Det förekommer inget automatiserat beslutsfattande
- 4-5. Finns inget eget förfaringssätt avseende barn. Vårdnadshavare är oftast för att inte säga alltid dem som tar kontakt med PAN angående klagomål gällande vården. Det har inte förekommit begäran om registerutdrag för några barn, därav behöver PAN upprätta en plan för om detta skulle uppstå. Som säkerhetsåtgärd kontrolleras relationen via KIR.
6. Förekommer ej, behöver utvecklas.

Sammanfattande bedömning – PAN

PAN hanterar mycket integritetskänsliga behandlingar av barns personuppgifter. Det bör finnas dokumenterade rutiner för hur uppgiftslämning till barn och vårdnadshavare ska hanteras för att hantera integritetsaspekterna för barnen.

4. Sammanfattande analys och bedömning

4.1 Jämförande iakttagelser

Skillnader i omfattning, komplexitet och mognad

Granskningen visar skillnader i omfattning, komplexitet och mognad i nämndernas behandling av personuppgifter för barn, menprövningsrutiner och tekniska spärrmöjligheter. I de nämnder som hanterar större mängder och känsliga personuppgifter för barn finns anledning att se över processerna för att inte enskilda medarbetare ska behöva fatta svåra beslut när frågorna uppkommer.

HSF:s samtyckespraxis är föredömlig

HSF:s differentierande förhållningssätt till barns samtycke – med mognadsbedömning som styrande princip, dokumentation i TakeCare och specifika rutiner per verksamhet – är det tydligaste exemplet på god praxis i materialet. Det bör övervägas om praxisen bör dokumenteras i formella riktlinjer som kan användas även i övriga förvaltningar.

Artikel 15-rättigheter: en genomgående brist

Nämnderna har inte fullt ut dokumenterade och barnspecifika rutiner för artikel 15-begäranden. HSF:s förändrade hanteringsprocess (objektsförvaltare för sökning) är ett steg i rätt riktning men saknar fortfarande åldersdifferentiering. Övriga nämnder bör se över processer och dokumentation för att undvika att enskilda medarbetare måste fatta svåra beslut.

Säkerhetsåtgärder och DPIA

HSF har de mest konkreta barnspecifika säkerhetsåtgärderna, inklusive tekniska spärrmöjligheter som skyddar barn mot vårdnadshavares obehöriga åtkomst. Övriga enheter har enklare eller inga barnspecifika åtgärder. Det saknas i viss utsträckning DPIA för behandlingar av barns känsliga personuppgifter hos övriga nämnder.

Ansvarsfördelning vid prao

Flera förvaltningar/nämnder behandlar uppgifter om praoelever. Det är oklart hur ansvaret för att säkerställa korrekt samtycke är fördelat. En tydlig ansvarsfördelning bör dokumenteras centralt.

5. Rekommendationer och åtgärder

5.1 Gemensamma åtgärder för samtliga enheter

1. Upprätta dokumenterade rutiner för hantering av artikel 15-begäranden avseende barn, med åldersdifferentiering som beaktar barnets mognad och rätt till integritet gentemot vårdnadshavare.
2. Upprätta riktlinjer för hantering av vårdnadshavares förfrågningar om tillgång till barns personuppgifter, inkl. rutiner för verifiering av vårdnadshavarskap och hantering av oeniga vårdnadshavare.
3. Säkerställa att DPIA genomförs för samtliga behandlingar av barns känsliga personuppgifter i enlighet med art. 35 och IMY:s riktlinjer.
4. Genomföra utbildning för berörd personal om GDPR:s särskilda krav vid behandling av barns personuppgifter och barnkonventionens princip om barnets bästa.
5. Klargöra ansvarsfördelningen för hur samtycke inhämtas för praoelever, och fastslå regiongemensamt att UAF ansvarar för processen med stöd för mottagande förvaltningar.

5.2 Hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN) – Förbättringsåtgärder

6. Formalisera skriftliga riktlinjer för åldersdifferentierad samtyckesbedömning som är tillämpliga i alla verksamheter och integreras i onboarding för ny personal.
7. Upprätta specifika rutiner för artikel 15-begäranden avseende barn med beaktande av: verifiering av vårdnadshavares befogenhet, hantering av äldre barns eventuella ensamrätt till utdrag, och situationen med aktiva spärrar i journalen.
8. Dokumentera ALMA:s roll i förhållande till art. 22 och säkerställ att det är tydligt att läkaren fattar det slutliga beslutet och att ALMA inte utgör automatiserat beslutsfattande i lagens mening.

5.3 Miljö- och byggnämnden (MBN) – Förbättringsåtgärder

9. Klargör och dokumentera ansvarsfördelningen för inhämtande av samtycke för praoelever.
10. Slutför rensningen av G:-katalogen för att eliminera äldre bilder på barn.
11. Upprätta en dokumenterad rutin (om än enkel) för verifiering av vårdnadshavares befogenhet vid begäran om registerutdrag för barns räkning.

5.4 Tekniknämnden (TKN) – Prioriterade åtgärder

12. Utred om sjukreseuppgifter om barn innehåller hälsodata och fastställ i så fall artikel 9.2-grund samt genomför DPIA.
13. Granska rättslig grund för kollektivtrafik-biljettsystemet: överväg allmänt intresse (art. 6.1 e) med stöd i kollektivtrafiklagen (2010:1065).
14. Inför dokumenterade rutiner för artikel 15-utdrag och vårdnadshavarkontakt specifikt för barn.

5.5 Barn- och utbildningsnämnden (BUN/GVN) – Prioriterade åtgärder

15. Upprätta riktlinjer för artikel 15-begäranden från elever i olika åldersgrupper, med beaktande av skillnaden mellan yngre elevers representation via vårdnadshavare och äldre elevers ökande självbestämmanderätt.
16. Upprätta skriftliga rutiner för hur elevers integritet skyddas i förhållande till vårdnadshavares tillsyns rätt, särskilt avseende elevhälsans uppgifter.
17. Genomför DPIA för behandlingar av känsliga elevuppgifter (elevhälsa, uppgifter om funktionsnedsättning m.m.).

5.6 Socialnämnden (SON) – Prioriterade åtgärder

18. Se över om samtycke är lämplig grund för behandling av barns personuppgifter
19. Genomför DPIA där det saknas för socialtjänstens kärnprocesser avseende barn (barn- och familjeärenden, LVU-ärenden, familjehemsplacering) som involverar storskalig behandling av känsliga uppgifter om utsatta barn.
20. Upprätta riktlinjer för artikel 15-begäranden i ärenden med komplex ställföreträdarstruktur (t.ex. LVU-ärenden med god man).
21. Granska Picture my life, digital dagbok och Wellbee specifikt avseende samtyckets giltighet och barnspecifika krav.

5.7 Överförmyndarnämnden (ÖFN)

22. Upprätta en dokumenterad rutin (om än enkel) för verifiering av vårdnadshavares befogenhet vid begäran om registerutdrag för barns räkning
23. Genomför DPIA för behandling av barns personuppgifter. DPIA kan genomföras på olika sätt – IMY:s mall är inget krav, det viktiga är att den fångar upp vad som ska behandlas, vilka risker som finns, vilka åtgärder som vidtas för att hantera riskerna samt vem som ansvarar för behandlingen och accepterar riskerna.
24. Upprätta riktlinjer för artikel 15-begäranden från underåriga i olika åldersgrupper

7. Slutsats

Genomgången av hur barns personuppgifter behandlas visar en spridning i mognadsnivå inom Region Gotlands verksamheter. Hälso- och sjukvårdsnämnden utmärker sig positivt med genomtänkta rutiner för mognadsbedömning vid samtycke, menprövning vid utlämnande och tekniska spärrmöjligheter som skyddar barn mot obehörig åtkomst. Miljö- och byggnämnden hanterar barns personuppgifter i minimal utsträckning och på ett generellt proportionerligt sätt.

Tekniknämnden, Barn- och utbildningsnämnden/GVN och Socialnämnden har brister som utifrån omfång, känslighetsgrad och direkt koppling till utsatta barn behöver ses över och åtgärdas.

Det som är gemensamt för samtliga enheter är avsaknaden av barnspecifika och åldersdifferentierade rutiner för artikel 15-begäranden, och bristen på systematiska DPIA-

processer för behandlingar av barns känsliga personuppgifter. Dessa brister är gemensamma och bör kunna adresseras med regionövergripande riktlinjer.

HSF:s praxis kring mognadsbedömning och samtycke är ett konkret exempel på god praxis som bör dokumenteras och spridas som modell till övriga förvaltningar. Barnkonventionens princip om barnets bästa bör genomsyra Region Gotlands arbete med personuppgifter som rör barn, från klassning och val av rättslig grund till rutiner för utlämnande och tekniska säkerhetsåtgärder.

DSO kommer att följa upp de rekommenderade åtgärderna för att säkerställa att eventuella brister åtgärdas.